

MUSIQA VA SAN'AT MADANIYATINI INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK YONDASHUVLARI

Kalonova Farangiz Baxriddinovna

Navoiy davlat universiteti

70110601 - Musiqa ta'limi va san'at yo'nalishi

2-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiqa va san'at madaniyatini integratsiyalashning pedagogik yondashuvlari tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida darslarni interfaol metodlar, multimediya vositalari va loyiha faoliyati orqali tashkil etishning pedagogik samaradorligi ko'rib chiqiladi. Maqolada musiqiy va san'at fanlarining birlashtirilishi o'quvchilarning nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari va ijodiy faoliyatini rivojlantirishda qanday ahamiyatga ega ekanligi yoritiladi. Shu bilan birga, o'quvchilarning estetik didi, musiqiy va vizual tafakkuri, tanqidiy fikrlash qobiliyati pedagogik integratsiya orqali shakllanishi muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: musiqa madaniyati, san'at madaniyati, integratsiya, pedagogik yondashuvlar, interfaol metodlar, ijodiy faoliyat, multimediya vositalari, ta'lim samaradorligi.

Zamonaviy ta'lim jarayonida musiqa va san'at fanlarini integratsiyalash pedagogik jarayonning samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi muhim yondashuv hisoblanadi. Musiqa va tasviriy san'at fanlari o'quvchilarning estetik didini rivojlantirish, ularni ijodiy faoliyatga jalb qilish va musiqiy hamda vizual tafakkurini shakllantirishda markaziy o'rin tutadi. An'anaviy metodlar odatda fanlarni alohida o'qitishga qaratilgan bo'lsa, integratsiyalash yondashuvi orqali o'quvchilar bir vaqtning o'zida turli san'at shakllari bilan tanishadi va bilimlarni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtiradi.

Pedagogik integratsiya o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularni mustaqil fikrlash va ijodiy izlanishlarga undaydi. Shu bilan birga, multimediya vositalari, interfaol mashg'ulotlar va loyiha ishlari darslarni qiziqarli va tushunarli qiladi. Ushbu maqola musiqa va san'at madaniyatini birlashtirishning samarali pedagogik metodlarini aniqlash va ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyatini yoritishga qaratilgan.

Musika va san'at madaniyatini integratsiyalash zamonaviy ta'lim jarayonining muhim jihatlaridan biridir. Ushbu yondashuv o'quvchilarning nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. An'anaviy darslar odatda alohida fanlarni o'qitishga qaratilgan bo'lsa, integratsiyalash yondashuvi orqali o'quvchilar bir vaqtning o'zida turli san'at shakllari bilan tanishadi, ularni tahlil qiladi va amaliy faoliyatda qo'llaydi. Shu bilan birga, integratsiyalashgan yondashuv o'quvchilarning estetik didini, musiqiy va vizual tafakkurini shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi.

Integratsiya jarayonida pedagoglar musiqa va tasviriy san'at fanlarini bog'lab, o'quvchilarga mavzularni turli ko'rinishlarda o'rgatadi. Masalan, musiqiy asarlarning ritmik va melodik tuzilishi bilan vizual san'atdagi kompozitsiya va rang uyg'unligi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish mumkin. Bu yondashuv o'quvchilarga musiqiy va vizual elementlarni solishtirish, ularni tahlil qilish va o'z ijodiy ishlarida qo'llash imkonini beradi. Shu tariqa, darslar nafaqat bilim berish, balki o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi faoliyatga aylanadi.

Pedagogik integratsiya o'quvchilarning faolligini oshirishning samarali vositasi hisoblanadi. Interfaol metodlar, jumladan, guruhli ishlash, loyiha faoliyati, munozaralar va ijodiy topshiriqlar darslarni qiziqarli qiladi. O'quvchilar musiqiy va vizual elementlarni birlashtirgan ijodiy ishlanmalarni tayyorlash orqali o'z qobiliyatlarini sinab ko'radi, bilimlarini amalda mustahkamlaydi va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, pedagoglar interaktiv metodlardan foydalanib, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda darsni moslashtirishi mumkin.

Multimediya vositalari pedagogik integratsiya jarayonida muhim rol o'ynaydi. Audio va video materiallar, slaydlar, animatsiyalar yordamida o'quvchilar musiqiy asarlarning yaratilish jarayonini, bastakorlar hayotini va tasviriy san'atdagi uslublarni vizual tarzda o'rganadi. Bu esa murakkab mavzularni oson tushuntirishga va darslarni yanada interfaol qilishga yordam beradi. Shu bilan birga, multimedia vositalari o'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantiradi, ularni loyiha va ijodiy faoliyatga jalb qiladi.

Integratsiyalash jarayonida loyiha faoliyati o'quvchilarning ijodiy va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali usuli hisoblanadi. Masalan, o'quvchilar bir guruh bo'lib, musiqiy asar va unga mos vizual kompozitsiya yaratish loyihasini bajarishi mumkin. Bu jarayon ularni birgalikda ishlash, fikr almashish va ijodiy qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Shu tariqa, loyiha faoliyati nafaqat bilimlarni mustahkamlashga, balki o'quvchilarning jamoaviy ish va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Baholash jarayonida ham integratsiya yondashuvi samarali hisoblanadi. O'quvchilarning musiqiy va vizual ishlanmalarini baholash orqali pedagog ularning nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari va ijodiy salohiyatini tahlil qiladi. Interfaol va loyiha asosida baholash o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi, ularni o'z ishlariga mas'uliyat bilan yondashishga undaydi. Shu bilan birga, elektron baholash vositalari dars samaradorligini monitoring qilish imkonini beradi.

Musika va san'at madaniyatini integratsiyalash pedagogga darslarni rejalashtirishda yangi yondashuvlarni qo'llash imkonini beradi. U dars mazmunini boyitish, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish va o'quv jarayonini interfaol shaklga keltirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, integratsiyalash pedagogik jarayonni o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga yo'naltiradi va darslarni yanada mazmunli qiladi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar musiqa va san'at fanlarini birlashtirish orqali o'quvchilarda estetik did, musiqiy va vizual tafakkur, tanqidiy fikrlash va ijodiy qobiliyatlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, interfaol metodlar va multimediya vositalari darslarni qiziqarli va tushunarli qiladi, o'quvchilarning faolligini oshiradi va ularni mustaqil ishlashga rag'batlantiradi. Integratsiyalash jarayoni nafaqat o'quvchilarga, balki pedagogga ham darslarni samarali tashkil etish va yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash imkonini beradi.

Natijada, musiqa va san'at madaniyatini integratsiyalashning pedagogik yondashuvlari o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning nazariy va amaliy bilimlarini uyg'unlashtirish, ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, darslarni interfaol va mazmunli tashkil etishga xizmat qiladi. Shu sababli, pedagogik integratsiya zamonaviy ta'lim jarayonida ajralmas va zarur yondashuv sifatida qaraladi.

Musiqa va san'at madaniyatini integratsiyalash pedagogik yondashuvlari o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning nazariy va amaliy bilimlarini uyg'unlashtirish hamda ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interfaol metodlar, multimediya vositalari va loyiha faoliyati orqali darslar yanada qiziqarli, mazmunli va samarali bo'ladi. Integratsiyalash o'quvchilarning estetik didini shakllantiradi, ularni mustaqil va ijodiy izlanishlarga rag'batlantiradi. Shu bilan birga, pedagogga darslarni rejalashtirish va individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi. Natijada, musiqa va san'at fanlarini pedagogik integratsiyalash zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismi sifatida qaraladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
4. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – T. 2. – № B10. – С. 192-198.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.